

За минулі більш ніж чверть століття аудит ефективності одержав широкий розвиток і розповсюдження в більшості зарубіжних країн і в даний час стає переважаючим видом контролю виконання державного бюджету.

Впровадження аудиту ефективності в системі державного фінансового контролю України також обумовлені необхідністю контролювати цільовий характер державних видатків та оцінювати їх результативність.

Література

1. The Lima Declaration of Guidelines on Auditing Precepts [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ksp.mos.ru/common/upload/The_Lima_Declaration_of_Guidelines_on_Auditing_Precepts.pdf

2. Хаблюк О.А. Аудит ефективності в системі державного фінансового контролю, його суть на необхідність впровадження в Україні / О.А. Хаблюк, С.Р. Яцишин // Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання. Випуск 10. – Мукачево, 2017. – С. 827-831

3. Хаблюк О.А. Суть аудиту ефективності та зарубіжний досвід його становлення / О.А. Хаблюк, Л.А. Будник // Галицький економічний вісник. – 2013. – № 4(43). – С. 151–158.

УДК 657

Чикало І.В.,

к.е.н., викладач кафедри менеджменту та публічного управління,
Тернопільський національний економічний університет

СТАНОВЛЕННЯ АУДИТУ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Функціонування суб'єктів економічних відносин в умовах висококонкурентного динамічного зовнішнього середовища потребує від останніх застосування нових управлінських механізмів, здатних адаптуватись до зовнішніх викликів та враховувати внутрішні умови розвитку. Для цього необхідним є визначення прогалін у менеджменті організацій в різних сферах їх діяльності – від правильності вибору та ведення системи обліку до прийняття та реалізації управлінських рішень. Вагомою інформаційною базою для покращення ефективності в організаціях різних типів можуть слугувати результати аудиту управлінської діяльності, що міститимуть достовірні та об'єктивні висновки щодо різних аспектів її діяльності. Зазначене актуалізує проблематику становлення аудиту управлінської діяльності на ринку аудиторських послуг в Україні.

У чинному законодавстві до аудиторських послуг віднесено аудит, огляд фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності, виконання завдань з іншого, надання впевненості та інші професійні послуги, що надаються відповідно до міжнародних стандартів аудиту [1].

На ринку аудиторських послуг в Україні станом на 31.12.2016 р. здійснювали діяльність 1008 суб'єктів аудиторської діяльності, включених до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів, якими фактично надано послуг на суму 1973102 тис.грн. [2]. У структурі наданих послуг превалюють інші професійні послуги та завдання з надання впевненості, частки яких у загальній структурі склали 51% та 43% відповідно (рис.1). Щодо інших категорій послуг, то близько 6% від загальної вартості наданих послуг припадає на супутні послуги, менше 1% – на організаційне та методичне забезпечення аудиту (рис.1).

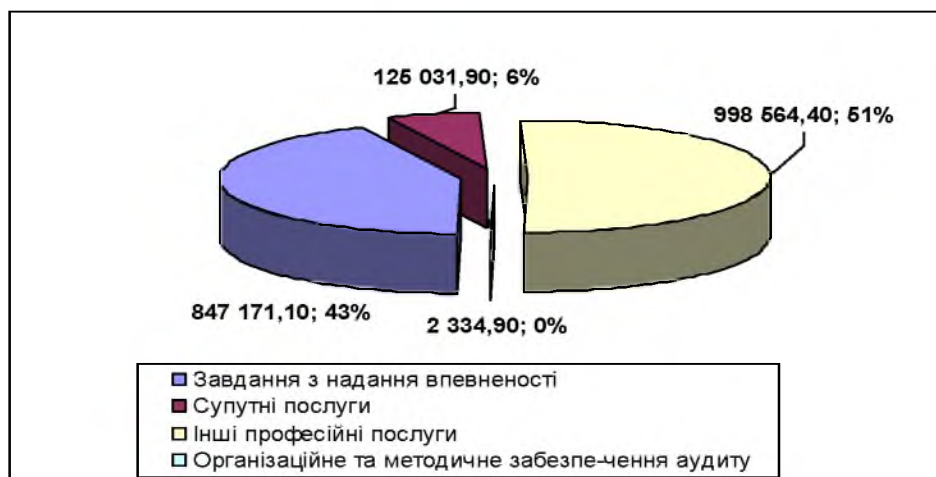

Рис.1. Структура ринку аудиторських послуг за видами замовлень в Україні у 2016р. [2]

При цьому зазначимо, що основними послугами з категорії завдань із надання впевненості є ініціативний аудит фінансової звітності, вартість якого склала 488721 тис.грн. та обов'язковий аудит фінансової звітності, обсяг наданих послуг з якого сягнула 239297 тис.грн. [2]. Щодо категорії супутніх послуг, то завдань з виконання погоджених процедур надано на суму 113839,6 тис.грн., а завдань з підготовки фінансової інформації – на суму 19 336 тис.грн. Серед інших професійних послуг домінують консультаційні послуги вартістю 506 532,80 тис.грн. та послуги з ведення бухгалтерського обліку – 257 664,7 [2].

Основними користувачами аудиторських послуг виступають товариства з обмеженою відповідальністю (35%), публічні акціонерні товариства (30%) та приватні акціонерні товариства (12%). Найменше замовників аудиторських послуг серед комунальних підприємств (1%) та об'єднань громадян, профспілок, благодійних організацій та інших подібних організацій (близько 2%) (рис.2).

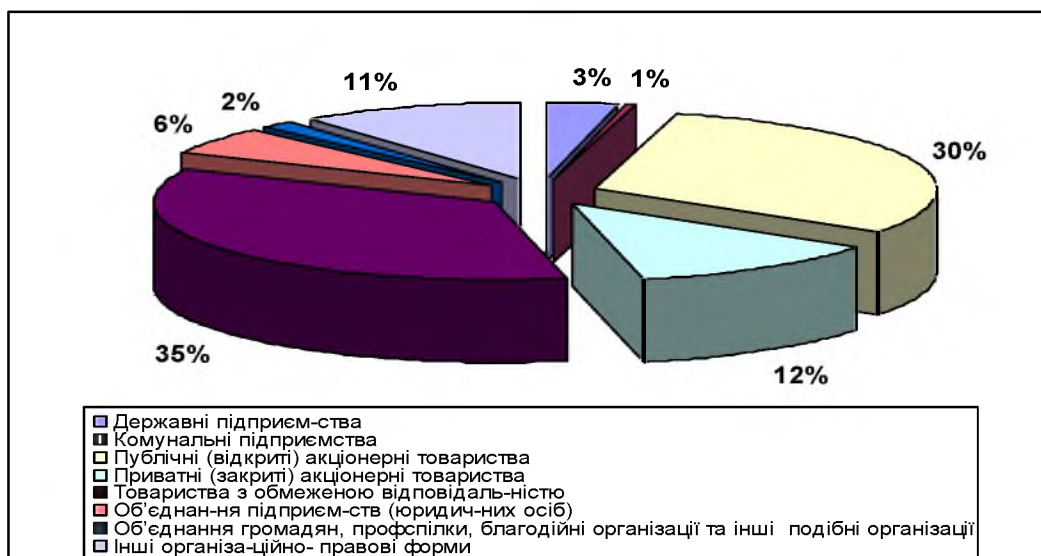

Рис.2. Структура ринку аудиторських послуг за організаційно-правовою формою споживачів в Україні у 2016р. [2]

Результати проведеного аналізу стану ринку аудиторських послуг в Україні свідчать про відсутність окремої категорії послуг «Аудит управлінської діяльності». Безперечно, окремі його складові відображені у представлених на ринку послугах, а саме в завданнях з надання впевненості, при наданні інших професійних послуг та послуг щодо організаційно-методичного забезпечення аудиту, однак цілісної системи послуг такого характеру немає.

Причиною вказаного є, в першу чергу, несформованість законодавчого визначення категорійного апарату цього аудиту та методологічних засад його проведення, а також неузгодженість наукових теоретико-методологічних підходів у цій сфері. Так, зокрема, суть аудиту управлінської діяльності одними фахівцями вивчається через реалізацію функції контролю в цілому як функції менеджменту, так і контролю господарських операцій, іншими – виокремлення користувачами аудиторської інформації виключно управлінського персоналу організації. В цьому плані, найбільш повним трактуванням змісту аудиту управлінської діяльності, вбачаємо його розгляд як процесу вивчення і оцінки господарських явищ і фактів з метою надання рекомендацій управлінню суб'єкта господарської діяльності щодо ефективного використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, досягнення кінцевого результату і програмних цілей [3, с.9]. Виходячи з цього, аудит управлінської діяльності має включати комплекс послуг щодо здійснення функціональної діяльності (функціональні огляди реалізації програмно-планової документації організації), а також щодо ресурсного забезпечення (аудит фінансової звітності, кадровий аудит, інформаційно-комунікативний аудит, соціально-психологічний аудит). Також, вбачаємо за доцільне, виокремлення його в окрему категорію аудиторських послуг.

Таким чином, виокремлення аудиту управлінської діяльності в окрему категорію аудиторських послуг, дозволить керівництву організацій отримувати системну, повну та достовірну інформацію про стан системи менеджменту та розробляти на цій основі відповідні управлінські рішення.

Література

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. Відомості Верховної Ради, 2018. – № 9, ст.50
2. Артюх О.В. Концептуальні напрямки аудиту управлінської діяльності / О. В. Артюх // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. 3(2). – С. 7-13.
3. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів України за 2016. – www.apu.com.ua/1064-zvit-do-kmu-2016

УДК 657.471

Шалімова Н.С.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри аудиту та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет

ВПЛИВ ТРИСТОРОННІХ ВІДНОСИН НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИЙНЯТНОГО РІВНЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ АУДИТОРІВ

Достовірність фінансової звітності залежить від низки чинників, і аудиторська незалежність – тільки один із них, хоча й важливий. На достовірність фінансового документа впливають бухгалтерські принципи, які застосовують, знання аудитором цих принципів, аудиторських стандартів і процедур, внутрішні процедури контролю якості в аудиторській фірмі, а також репутація самої фірми стосовно чесності та непідкупності. Тобто, постає таке питання: що важливіше знати користувачеві – те, що аудиторська фірма, яка формує аудиторський звіт стосовно фінансової звітності, отримала зауваження за результатами перевірки систем контролю якості, чи те, що аудитор з цієї фірми володіє акціями клієнта, або те, що його брат – заступник директора з виробничих питань на підприємстві. Так само важливі й розумні очікування користувачів. Наприклад, чи будуть користувачі довіряти стандартам незалежності, які не дозволяють партнеру або фірмі в цілому мати прямий фінансовий інтерес у клієнта з аудиту, але прямо не забороняють аудиторській фірмі в цілому отримувати 15% своїх доходів від одного клієнта, вимагаючи оцінки значущості та суттєвості такої загрози.

Існує два можливих підходи до формування у користувачів фінансової звітності довіри до незалежності аудиторів. Перший підхід полягає у